

NOOD BREEKT WET

De onvermoeibare Saar Boerlage (88), levenslang activiste en pacifiste, riep verleden week zaterdag in Het Parool de Nederlandse volksvertegenwoordigers op om met spoed een ‘Coronapil’ beschikbaar te stellen. En al ben ik bijna 10 jaar jonger, ik kan mij er geheel in vinden.

De auteur van dit artikel, John Jansen van Galen, is politicoloog en journalist. Hij was verslaggever bij NRC Handelsblad, hoofdredacteur van opinieweekblad HP/De Tijd, programmamaker bij de VPRO radio en presentator bij het radioprogramma ‘Met het oog op morgen’. Een deel van dit artikel werd op 4 april jl. als ingezonden brief geplaatst in Het Parool.

‘Kwetsbare ouderen’, die besmet zijn met het virus, wordt nu namelijk geen enkele keus gelaten: Ze worden opgenomen op, zoals Boerlage schrijft, ‘een afdeling waar bezoek wordt geweerd en het sterven lang wordt gerek’. Niet alleen is er dan geen contact meer met familie en bekenden, ook het zorgpersoneel dient zich verre te houden van de patiënt. „Ik wil liever te midden van mijn geliefden sterven,” viel Lous Akkerman (73) Boerlage drie dagen later bij, „dan dat mijn leven in alle eenzaamheid nog een tijdje wordt gerek.” Zo denk ik er ook over: Eenzaam sterven is vreselijker dan iets (een jaar, twee jaar?) eerder sterven, maar wel omringd door je dierbaren.

Waarom is zo’n pil er nooit gekomen? Al in 1991 stelde Huib Drion, oud-verzetsman en voormalig vicepresident van de Hoge Raad, in NRC Handelsblad voor dat een middel (van een ‘pil’ sprak hij zelf nooit) ter beschikking zou komen waarmee wie dat wilde een eind aan zijn leven kon maken. En al oogstte die gedachte veel bijval, zo’n ‘pil’ is er nooit gekomen.

De vrees overheerste dat mensen een dergelijk middel in een opwelling, op een dieptepunt van depressie, tot zich zouden nemen. Drion had daar trouwens wel degelijk rekening mee gehouden: Zijn ‘pil’ was in feite een tweetrapsraket, met enige dagen tussentijd in te nemen.

Het leek de ultieme vorm van zelfbeschikking: Het individu zou voortaan beschikken over zijn eigen dood. Maar de staat heeft daarin niet willen bewilligen. Euthanasie zonder tussenkomst van een arts bleef strafbaar. Ook onder de aanstaande ‘wet’ van Pia Dijkstra zal iemand met een ‘voltooid leven’ zich niet zomaar kunnen (laten) doden.

Maar nood breekt wet: Boerlage vraagt de politiek om huisartsen en andere medici te machtigen ‘na een eenvoudige schriftelijke verklaring’ euthanasie toe te passen bij ouderen bij wie Corona is vastgesteld. Met de ‘Coronapil’ die zij voorstelt beschikbaar te stellen, hoeven die medici dat niet eens te doen – die kan iedere oudere zelf slikken. De huidige gang van zaken is gruwelijk. De columnist Marcel van Roosmalen schreef in NRC hoe zijn moeder, dementerend, nu volkomen geïsoleerd in haar verpleeghuis verblijft. Hem werd meegedeeld dat hij alleen contact met haar kan hebben via een ‘zwaaimoment’: Geef ons op hoe laat u voor het tehuis zult staan zwaaien, dan zetten wij haar op dat moment voor het raam om (als ze u op die afstand al herkent) naar u terug te zwaaien.

De moeder van Van Roosmalen is waarschijnlijk niet meer in staat een keuze te maken, maar de 75-jarige briefschrijfster die Boerlage bijviel, wel. „We moeten dan maar accepteren dat wij ergens aan dood aan gaan,” schreef zij. „Het gaat mijns inziens hier om de kwaliteit van leven in plaats van een opgerekte kwantiteit, zonder te weten welke prijs hiervoor betaald moet worden.”

Steeds meer ‘kwetsbare ouderen’ vragen zich volgens Trouw inmiddels af of de kwaliteit van hun leven niet te zeer onder druk is gezet door het besluit hen aan een ‘contactverbod’ te onderwerpen: „Wat is erger: Een paar maanden langer leven in volstrekte eenzaamheid of mogelijk korter door een risico op Corona.”

De zin van het menselijk leven ligt in het contact met anderen. Er zijn waarschijnlijk vanuit medische overwegingen goede redenen om ‘kwetsbare ouderen’ dat contact een tijdje te ontzeggen. Maar geef ze dan ook de mogelijkheid om van een dergelijk isolement af te zien.